

Samhällskunskap

Samhällskunskap är ett ämne som ger människor verktyg att orientera sig i en komplex värld, bidra till ett hållbart samhälle och ta ansvar för sitt handlande. I ämnet ingår bland annat hur samhällen styrs, de mänskliga rättigheterna, privatekonomi och samhällsekonomi. Samhällskunskap är även ett ämne där historiska perspektiv används för att förstå samhällsförändringar och aktuella händelser.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar sina kunskaper om samhällsfrågor. Undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet, engagemang och deltagande i öppna meningsutbyten om samhällsfrågor. Därigenom ska eleverna ges möjligheter till ett aktivt, ansvarstagande och meningsfullt deltagande i samhället. I undervisningen ska eleverna även ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet, de mänskliga rättigheterna och FN:s konvention om barnets rättigheter.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om samhällens organisation och centrala institutioner, om individers rättigheter och skyldigheter samt om hur människor kan delta i och påverka samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om politiska, ekonomiska och sociala samhällsfrågor. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse av egna och andras levnadsvillkor samt kunskaper om frågor som berör hållbar samhällsutveckling. Eleverna ska dessutom ges möjlighet att utveckla förmåga att med ett kritiskt förhållningssätt söka, strukturera, värdera och använda information som rör samhällsfrågor från olika källor och medier. Dessutom ska eleverna ges möjlighet att besöka och studera olika verksamheter i närsamhället.

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Kunskaper om demokratiska värden och mänskliga rättigheter samt om samhällens organisation och beslutsprocesser.
- Förmåga att reflektera över politiska, ekonomiska och sociala frågor.
- Förmåga att värdera och använda information som rör samhällsfrågor från olika källor.

Nivåer i ämnet samhällskunskap

- Nivå 1, 50 poäng, som bygger på de kunskaper anpassade grundskolan ger eller motsvarande.
- Nivå 2, 100 poäng, som bygger på nivå 1.
- Nivå 3, 100 poäng, som bygger på nivå 2.

Nivå 1, 50 poäng

Nivåkod: SAML1N0

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet samhällskunskap på nivå 1 ska behandla följande centrala innehåll:

- Friheter, rättigheter och skyldigheter i demokratiska samhällen. Innebörden av begreppen jämställdhet, jämlikhet och inkludering. Principen om likabehandling, däribland skydd mot diskriminering. De mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter och FN:s konvention om personer med funktionsnedsättning.
- Sveriges politiska system, däribland ansvarsområden och befogenheter för riksdag och regering samt Sveriges deltagande i EU. Val till riksdag, regionfullmäktige, kommunfullmäktige och Europaparlamentet.
- Översiktligt om organiserade samarbeten för fred, säkerhet och försvar, däribland FN och Nato. Översiktligt om Sveriges totalförsvar.
- Översiktligt om vad som kännetecknar en rättsstat, till exempel självständiga domstolar.
- Översiktligt om mediernas roll i samhället.
- Samhällsekonomiska frågor, däribland översiktligt om skatter, välfärd och offentlig verksamhet.
- Privatekonomiska frågor, däribland frågor om inkomster, utgifter, sparande och lån. Försäkringars betydelse för privatekonomin.
- Reflektion över aktuella politiska, ekonomiska och sociala samhällsfrågor.
- För innehållet relevanta sätt att söka, kritiskt granska, värdera och använda information som rör samhällsfrågor från olika källor.

Nivå 2, 100 poäng

Nivåkod: SAML2N0

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet samhällskunskap på nivå 2 ska behandla följande centrala innehåll:

- De svenska grundlagarna med särskild betoning på mänskliga rättigheter. Samhällsförhållanden och rättigheter utifrån diskrimineringsgrunderna.
- Politiska partier i Sveriges riksdag och skillnader mellan partierna när det gäller ideologisk bakgrund och politik.
- Ansvarsutkrävande och medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut.
- Organiserade samarbeten för fred, säkerhet och försvar, däribland FN och Nato. Sveriges totalförsvar i tider av fred, kris och krig.
- Det svenska rättssystemet, däribland riksdagens lagstiftningsmakt.
- Mediernas roll i demokratin samt nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden.
- Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar. Att ingå avtal och konsumentens rättigheter.

- Hur människors levnadsvillkor kan påverkas av miljömässiga och socioekonomiska förhållanden.
- Reflektion över aktuella politiska, ekonomiska och sociala samhällsfrågor.
- För innehållet relevanta sätt att söka, kritiskt granska, värdera och använda information som rör samhällsfrågor från olika källor.

Nivå 3, 100 poäng

Nivåkod: SAML3N0

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet samhällskunskap på nivå 3 ska behandla följande centrala innehåll:

- Demokratiska styrelseskick i relation till auktoritära och totalitära styrelseskick.
- Internationella samarbeten för säkerhet, ekonomi och hållbar utveckling, däribland FN och EU.
- Samhällsutmaningar och möjligheter kopplade till digitalisering och artificiell intelligens.
- Samhällsekonomiska strukturer och flöden, däribland hur hushållens, företagens och det offentliga ekonomien hänger samman.
- Frågor om fördelning, rättvisa och hållbarhet utifrån ett globalt perspektiv.
- Hur människors levnadsvillkor kan påverkas av olika faktorer, till exempel klass, genus och etnicitet.
- Reflektion över aktuella politiska, ekonomiska och sociala samhällsfrågor, nationellt och internationellt.
- För innehållet relevanta metoder för att söka, kritiskt granska, värdera och använda information som för samhällsfrågor från olika källor.

Betygskriterier

Av 18 kap. 23 § andra stycket och 20 kap. 37 § andra stycket skollagen (2010:800) följer att läraren vid betygssättningen i ett ämne ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.

Betyget E

Eleven visar **vissa kunskaper** om demokratiska värden och mänskliga rättigheter samt om samhällets organisation och beslutsprocesser.

Eleven för **mycket enkla** resonemang om politiska, ekonomiska och sociala frågor.

Eleven hanterar och värderar information som rör samhällsfrågor på ett **mycket enkelt** sätt.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven visar **kunskaper** om demokratiska värden och mänskliga rättigheter samt om samhällets organisation och beslutsprocesser.

Eleven för **enkla** resonemang om politiska, ekonomiska och sociala frågor.

Eleven hanterar och värderar information som rör samhällsfrågor på ett **enkelt** sätt.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven visar **goda kunskaper** om demokratiska värden och mänskliga rättigheter samt om samhällets organisation och beslutsprocesser.

Eleven för **utvecklade** resonemang om politiska, ekonomiska och sociala frågor.

Eleven hanterar och värderar information som rör samhällsfrågor på ett **utvecklat** sätt.